

Warszawa, 04-03-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.7031.5.2022.AT

Pan
Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki
ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

zwracam się do Pana Ministra w związku z sygnałami, jakie pojawiły się w odniesieniu do egzaminów maturalnych w nowej formule (Formuła 2023), do których przystąpią absolwenci 4-letnich liceów ogólnokształcących i 5-letnich techników. W szczególności przyszły egzamin maturalny z języka polskiego został oceniony przez niektórych nauczycieli przedmiotu jako zbyt wymagający. Wyrażane są obawy, że znacząca liczba absolwentów szkół ponadpodstawowych może w przyszłym roku nie uzyskać pozytywnego wyniku.

W listopadzie 2021 r. poloniści i polonistki skierowali do instytucji odpowiedzialnych za przygotowanie egzaminu maturalnego list otwarty¹, w którym apelowali o ograniczenie wymagań dla maturzystów w 2023 i 2024 roku, rozważenie

---

¹https://www.petycjeonline.com/list_otwarty_polonistek_i_polonistow_w_sprawie_nowej_formuy_matury_2023_z_jzyka_polskiego (dostęp: 02.03.2022).

ograniczenia tych wymagań na stałe, a także niezwłoczne poinformowanie o dokonanych zmianach. Wskazywali na konieczność ograniczenia listy lektur, zorganizowania w trybie pilnym rzetelnych i merytorycznych szkoleń dla nauczycieli i nauczycielek języka polskiego oraz umieszczenia na stronach Centralnej Komisji Egzaminacyjnej przykładowych zestawów maturalnych oraz poradników dla nauczycieli i uczniów.

Jak wynika z listu otwartego, przez długi czas nauczyciele i nauczycielki pracowali z uczniami i uczennicami w oparciu jedynie o własną intuicję oraz doświadczenie, ponieważ informatory maturalne pojawiły się dopiero w marcu 2021 roku. Nie mieli także dostępu do przykładowych arkuszy maturalnych oraz materiałów ćwiczeniowych, publikowanych zwyczajowo przez Centralną Komisję Egzaminacyjną. Z uwagi na brak przeszkolenia i wsparcia osoby podpisane pod listem nie zgadzają się na przyjęcie współodpowiedzialności za wyniki uzyskane przez abiturientów. Podkreślono fakt, że szkoły funkcjonowały w warunkach pandemii. Do Centralnej Komisji Egzaminacyjnej wpłynęły następnie setki uwag od nauczycieli, rodziców i samych uczniów².

W komunikacie z dnia 8 lutego 2022 r. Ministerstwo Edukacji i Nauki poinformowało, że w ostatecznej wersji dokumentu eksperci uwzględnili znaczną część uwag przekazanych do CKE i MEiN podczas prekonsultacji propozycji wymagań, przeprowadzonych na przełomie grudnia 2021 r. i stycznia 2022 r.³ Po prezentacji zmian pojawiły się jednak dalsze krytyczne głosy nauczycieli, oceniających korektę jako niewystarczającą i niedopasowaną do potrzeb młodych ludzi. Nadal trwa epidemia koronawirusa, która będzie powodowała przerwy w nauce indywidualnych uczniów i uczennic. Obecne wydarzenia na świecie, tj. w szczególności wojna w Ukrainie, może być dla dzieci i młodzieży źródłem ogromnego stresu. Szkoły otrzymały nowe zadania związane z przyjęciem dzieci uchodźców, w związku z czym obciążenie pracą

---

² M. Lewandowska "Te zmiany to kpina". Nauczyciele komentują zmiany w maturach 2023, 11.01.2022, <https://mamadu.pl/158672,matury-2023-latwiejsze-niz-planowano-ale-wciaz-zbyt-trudne> (dostęp: 02.03.2022).

³ Wymagania egzaminacyjne obowiązujące na egzaminie maturalnym w roku 2023 i 2024, 08.02.2022, <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wymagania-egzaminacyjne-obowiazujace-na-egzaminie-maturalnym-w-roku-2023-i-2024> (dostęp: 01.03.2022).

nauczycieli i nauczycielek może się zwiększyć. Od długiego czasu specjaliści alarmują o pogarszającym się stanie psychicznym dzieci i młodzieży, a dostępna pomoc psychologiczna nie jest wystarczająca. Wszystkie te czynniki powinny być brane pod uwagę przy określaniu wyzwań, z którymi mają się zmierzyć członkowie społeczności szkolnych.

Należy pamiętać, że w przeszłości nieprawidłowe ustalenie wymagań egzaminacyjnych, a w rezultacie niski procent zdawalności, doprowadził do wprowadzenia rozwiązania uznanego za niekonstytucyjne, tj. amnestii maturalnej z 2006 r. (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 stycznia 2007 r., sygn. akt U 5/06, wydany na wniosek RPO)⁴. Problem ten powstał na skutek wcześniejszego ignorowania przez władze publicznie wyrażanych poważnych wątpliwości.

Art. 70 ust. 4 Konstytucji RP gwarantuje, że władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia. Każda zmiana przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminów maturalnych prowadzi do zróżnicowania dostępu do uczelni wyższych. Ze względu na ścisły związek ze sferą praw i wolności jednostki reformy systemu oświaty muszą być zatem starannie przemyślane.

Organizacja egzaminów zewnętrznych powinna gwarantować możliwie obiektywne wyniki, które będą mogły stanowić podstawę rekrutacji do szkół.

Wyniki na świadectwie mogą być wykorzystane przy rekrutacji w różnych latach, nie tylko w tym roku, w którym odbywał się egzamin. Nie można dopuścić do sytuacji, że wyniki egzaminów różnych roczników staną się nieporównywalne, zaś o przyjęciu na wybrany kierunek studiów zdecyduje nie wiedza i umiejętności kandydata, ale rok uzyskania świadectwa dojrzałości⁵.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r., poz. 627 ze zm.), zwracam się

---

⁴ Zob. Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich do Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 października 2006 r. o zbadanie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie amnestii maturalnej, RPO-513066-XI/06/EC, <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-ws-amnestii-maturalnej>; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 stycznia 2007 r., sygn. akt U 5/06, <https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/wyroki/art/5095-egzamin-maturalny> (dostęp: 02.03.2022)

⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 września 2013 r. (K 35/12) <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/orzeczenia-sadow/k-35-12-wyrok-trybunalu-konstytucyjnego-521465641> (dostęp: 02.03.2022)

do Pana Ministra z apelem o ponowne rozważenie postulatów zgłaszanych przez nauczycieli, rodziców i uczniów w zakresie organizacji przyszłych egzaminów maturalnych.

Wyrażam nadzieję, że Pan Minister uwzględni niezwykle trudne okoliczności, w jakich funkcjonuje obecnie system oświaty. Ufam także, że odpowiednia reakcja na zgłaszane wątpliwości oraz szerokie konsultacje z ekspertami zapobiegną ewentualnym negatywnym skutkom regulacji, dotyczących kwestii tak istotnych z perspektywy dalszej realizacji prawa do nauki.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/